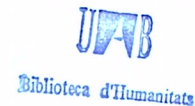

ADQUISICIÓ DEL LENGUATGE I DEL PENSAMENT

21162

Unitat de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Departament de Psicologia de l'Educació

Professora: Maria Rosa Solé Planas

OBJECTIUS

El curs té per finalitat proporcionar a l'estudiant de la llicenciatura de psicologia una visió actualitzada dels aspectes més rellevants del desenvolupament del llenguatge oral i de la llengua escrita durant la infantesa i l'adolescència amb la finalitat que aquest coneixement (etapes i edat en les quals s'assoleixen determinades habilitats lingüístiques i comunicatives) li proporcionin instruments aptes per a la intervenció com a professional de la psicologia.

TEMARI

- I. Aproximació teòrica i metodològica a l'estudi del llenguatge infantil. Principals línies de treball: mecanicista, cognitiva (innatista, constructivista), interactiva i social, el connexionisme.
- II. Etapes en l'adquisició del llenguatge oral
 - A. L'etapa prelingüística. La interacció nen-adult: les bases de la comunicació. Estatus de l'interlocutor infantil.
 - B. L'etapa lingüística: les primeres paraules: forma, ús i contingut (noms i verbs). L'explosió lexical i els enunciats de dos elements. La parla telegràfica. Continuitat o discontinuitat en el procés d'aprenentatge del llenguatge. Relacions entre la producció i la comprensió.
 1. La construcció del sistema lingüístic (2 a 5 anys). Desenvolupament del lèxic. Inicis i construcció del procés gramatical. (morfologia i sintaxi). Errades naturals durant el procés d'aprenentatge. Processos de sobregeneralització. El desenvolupament fonològic. El paper de l'adult en el procés d'aprenentatge del llenguatge: expansions, extensions, correccions implícites i explícites. El desenvolupament pragmàtic i el desenvolupament de les habilitats comunicatives.
 2. Aspectes lingüístics més complexos (6 als 12 anys). Estructures sintàctiques complexes: frases passives. La construcció del camp semàntic: nivells de categorització. La producció i la comprensió de metàfores. Capacitat de definir paraules i verbs. El concepte de paraula. L'activitat metalingüística. La construcció del discurs: narració i descripció. El discurs narratiu: coherència i cohesió. La gramàtica de les històries: entendre, recordar i produir històries.
 - C. Les funcions del llenguatge: llenguatge o parla egocèntrica o privada. Els seus orígens. El joc i el llenguatge.
 - D. L'aprenentatge de la llengua escrita: lectura i escriptura. La dimensió cognitiva i social de la comprensió lectora i de la capacitat de construir un text escrit.
 - E. El llenguatge en contextos específics: les situacions de bilingüisme. El llenguatge en el marc escolar: la comunicació mestre alumne.

PRÀCTIQUES

A les sessions pràctiques es presentarà material audiovisual, així com mostres de llenguatge procedents de diferents corpus, que serviràn per il·lustrar els temes exposats a les classes teòriques. Així mateix es proporcionarà un dossier amb una sèrie d'articles i treballs per facilitar la comprensió i l'aprofundiment

dels temes desenvolupats. També es proposaran exposicions a classe per part dels alumnes sobre el material i els articles proporcionats.

BIBLIOGRAFIA

- Aguado, G. (1995) *El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial.
- Aitchinson, J. (1992) *El mamífero articulado*. Madrid: Alianza Psicología minor.
- Bloom, P. (1995) *Language acquisition*. New York: Harvester Wheatsheaf.
- Boada, H. (1986) *El desarrollo de la comunicación en el niño*. Barcelona: Anthropos.
- Camps, A. (1994) *La composició escrita*. Barcelona: Barcanova
- Cazden, C.B. (1991) *El discurso en el aula*. Barcelona: Paidós. Temas de Educación.
- Clemente, R.A. (1995) *Desarrollo del lenguaje. Manual para profesionales de la intervención en ambientes educativos*. Barcelona: Octaedro.
- Fletcher, P.; Garman, M. (1986) *Language acquisition*, second edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fletcher, P.; Mac Whinney, B. (1995) *The handbook of child language*. Oxford: Blackwell.
- Garton, A.; Pratt, G. (1991) *Aprendizaje y proceso de alfabetización*. Barcelona: Paidós. Temas de educación.
- Garvey, C. (1987) *El habla infantil*. Madrid: Morata.
- Hernandez-Pina, F. (1984) *Teorías sociopsicolingüísticas y su aplicación al estudio del español como segunda lengua*. Madrid: Siglo XXI Editores.
- Karmiloff-Smith, A. (1995) *Más allá de la modularidad*. Madrid: Alianza Psicología minor.
- Leal, A. (1987) *Construcción de sistemas simbólicos: la lengua escrita como creación*. Barcelona: Gedisa.
- Lopez Ornat, S. y al. (1994) *La adquisición de la lengua española*. Madrid: Siglo XXI Editores.
- Nelson, K. (1988) *El descubrimiento del sentido*. Madrid: Alianza Psicología.
- Rondal, J.A. (1990) *La interacción adulto-niño y la construcción del lenguaje*. México: Trillas
- Siguan, M. (coord.) (1984) *Estudios sobre psicología del lenguaje infantil*. Madrid: Pirámide.
- Siguan, M. (1986) *Estudios de psicolingüística*. Madrid: Pirámide.
- Silvestre, N.; Sole, M.R. (1993) *Psicología evolutiva: Infancia y preadolescencia*. Barcelona: CEAC.
- Sole, I. (1987) *L'ensenyament de la comprensió lectora*. Barcelona: CEAC.
- Tolchinsky, L. (1993) *Aprendizaje del lenguaje escrito. Procesos evolutivos e implicaciones didácticas*. Barcelona: Anthropos.

Unitat de Psicologia Social

Departament de Psicologia de la Salut i de Psicologia Social

Professors:

Teoria: Josep Mª Blanch (Despatx B5032. Telf: 581/1326)

Pràctiques:

Leonor Cantera (Despatx B5056. Telf: 581/2189)

Josep Mª Blanch (Despatx B5032. Telf: 581/1326)

OBJECTIUS

Es tracta d'oferir una introducció general als desenvolupaments temàtics, teòrics, metodològics i pràctics de l'IPS.

TEMARI

0. Introducció

Psicologia social aplicada i *intervenció psicosocial*

1. Macrocontextes de l'IPS

Històric: de la pràctica de la *caritat* al sistema del *benestar*

Polític: l'IPS en les polítiques socials contemporànies

Social: modalitats generals d'IPS

2. L'Intervenció PS Comunitària

Fonts, tradicions i teories

Components metodològics:

Prevenició. Promoció. Participació. Desenvolupament

Conscientització. Mobilització. Enfortiment (*empowerment*)

Consulta. Avaluació. Intervenció en crisi

Autoajut i ajut mutu

3. Camps específics d'IPS Comunitària

Serveis socials. Voluntariat. ONG's. Centres d'intervenció en crisi

Xarxes d'ajut mutu. Donació. Acolliment

Situacions i grups de risc. Desenvolupament comunitari

Pobresa. Atur. Marginació i exclusió socials. Sexisme. Xenofòbia.

Delinqüència. Violència (domèstica, social, sexual...). Victimització

Drogodependència. SIDA.

Sectes...

TEXTES INTRODUCTORIS GENERALS

Casas, F.(1996) *Bienestar social. Una introducció psicossociològica*. Barcelona: PPU.

Martín, A. (ed.). (1997). *Psicologia comunitaria. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Síntesis.

Sánchez;A. (1991). *Psicologia Comunitaria. Bases conceptuales y operativas*. Barcelona. PPU.

Serrano-García, I. & Rosario-Collazo, W. (eds.).(1992). *Contribuciones Puertorriqueñas a la Psicología Social Comunitaria*. Río Piedras, PR: Ed. Universitaria.

AVALUACIÓ

- memòria individual (40% de la nota global)
- treball monogràfic en grup (20% ng)
- pràctiques (40% ng)

* Notes

1. Podran optar a la *nota global* aquelles persones que hauran aprovat tant la part *teòrica* com les *pràctiques*. Si algú no ha aprovat o no s'ha presentat a alguna de les dues parts, obtindrà un *no presentat* i haurà d'esperar alguna posterior convocatòria per a obtenir una qualificació final positiva, un cop hagi aprovat la part pendent.

2. A la 2ª setmana del semestre, tothom qui aspiri a seguir un curs i una avaluació normals, presentarà dues *fitxes*, una per a la *teoria* i una per a les *pràctiques*. Qui no s'hagi identificat oportunament, tindrà opció a una avaluació final, pero en condicions diferents de les del model presentat.

Resum descriptiu dels elements d'avaluació:

* Memòria individual (15-20 folis).

Síntesi crítica de la temàtica tractada a les classes de teoria.

Lloc i data d'entrega: La classe de la **darrera setmana del semestre**.

* Monografia grupal (10-12 folis).

Equips de treball de 4-6 persones faran una *anàlisi esquemàtica de l'estat de la qüestió d'un dels camps específics d'IPS comunitària*.

Lloc i data d'entrega: La classe de la **4ª setmana de novembre**.

Els equips exposaran a classe, durant la fase final del curs, una breu síntesi de la seva feina, focalitzant el nucli de la discussió sobre el tòpic escollit, d'acord amb el calendari i els criteris que seran establerts al principi del semestre.

* Pràctiques

Les sessions programades apunten a la *finalitat genèrica* de familiaritzar amb l'*especificitat del punt de vista comunitari* i a l'*objectiu específic* de que totes les persones participants hagin passat per l'experiència de l'elaboració en grup (equip de treball) del *disseny d'un programa d'intervenció psicossocial rellevant i viable*.

Fases de realització del *disseny*

1. Projecte (4 fulls) incloent una síntesi telegràfica dels següents continguts:

Títol del programa d'intervenció

Equip de treball (relació alfabètica de les persones integrants)

Justificació (rellevància social i teòrica)

Objectiu global i objectius específics

Camp temàtic i eventual model teòric de base

Eixos bàsics del programa (qui fa què a qui, com, quan, on, amb què...)

Planificació estratègica de la feina de l'equip (calendari, bibliografia, altres recursos...)

Data presentació: Classe de *Pràctiques* de la 4ª setmana d'octubre

2. Desenvolupament (12-15 fulls)

Data presentació: Última sessió de *Pràctiques*.